

Werk uit het project *Wintertuin* van Freark van der Wal, gecombineerd met een tekening van bloemen met kogels (linksboven).

Het aura van een plant vangen

Steeds hetzelfde, altijd opnieuw, maar dan toch weer anders. Kunstenaar Freark van der Wal is sinds jaar en dag bezig met bloemen en planten rond zijn huis. Intrigerende werken levert dat op, zoals in *The Green and Bullets* in Melklokaal te Heerenveen.

Susan van den Berg

In zijn omvangrijke project *Wintertuin* onderzoekt kunstenaar Freark van der Wal de bloemen en planten rond zijn huis. Dat levert intrigerende plantenportretten op, die meer verbeelden en bevragen dan alleen het onderwerp.

De expositie *The Green and Bullets* is een wonderlijke combinatie van de schilderijen (*The Green*) en gepenseelde tekeningen van bloemen met kogels (*Bullets*). Waar de kleurrijke schilderijen bijna allemaal hetzelfde handzame formaat hebben, zijn de tekeningen op grote vellen papier gemaakt. De lichte ondergrond geeft de werken een schetsmatig karakter en het lijkt alsof de bloemen (in de knop of geheel ontloken) en kogels (in alle soorten en maten) even snel als trefzeker zijn gezet. Alleen de contouren zijn weergegeven.

Van der Wal (Oppenhuizen, 1955) toont zich een begenadigd tekenaar en hanteert het penseel met gerichte precisie. Het is een genot om naar zijn geconcentreerde lijnen te kijken en het duurt even voordat het besef indaalt dat al die vrolijke vormpjes kogels zijn. Ze dwarrelen schijnbaar onschuldig over het beeldvlak, waardoor je zomaar zou vergeten dat het voorwerpen zijn die destructie veroorzaken. Kogels kunnen levens beëindigen, zoals de afgebeelde bloemen het leven vertegenwoordigen en ook weer nieuw leven in zich dragen.

Nooit geweten dat er zoveel verschillende soorten kogels zijn. Puntig, rond, groot, klein, met een lange kop of een stompe basis. Soms lijkt de vorm op een fallus. Op andere momenten doet het denken aan een lippenstift die verleidelijk wordt uitgeschoven.

Zo ontstaat onwillekeurig een associatie tussen seks en geweld. Ook de maakbaarheid van het voorwerp gaat een rol spelen. Kogels zijn door de mens geproduceerd en worden getest op efficiëntie en vernietigingskracht. Een opvallende vorm van georganiseerd geweld, tegenover het organische voortplantingsproces dat in de bloemen besloten ligt. Zij zijn in dit geheel de argeloze vertegenwoordigers van de natuurlijke kringloop. Enerzijds kwetsbaar, anderzijds voorzien van een onvermijdelijke oerkracht.

Naast deze gelaagde tekeningen zorgen de levendige schilderijen van *Wintertuin* voor een dynamische afwisseling. Op het eerste gezicht lijken het staatsieportretten van individuele bloemen, maar bij nadere beschouwing blijkt ieder werk een geheel eigen wereld te herbergen. Van der Wal is geen analytische botanicus maar een aandachtige

observator en een kundige schilder, die vooral het wezen van zijn onderwerp probeert te vangen. Daarbij put de kunstenaar uit een rijke beeldbank aan associaties in zijn hoofd, variërend van kunsthistorische kennis en filosofische inzichten tot persoonlijke ervaringen. Hij zegt daarover: „Als ik focus tijdens het tekenen komen er allerlei herinneringen vrij die ik inzet bij de transformatie van de tekening naar een schilderij. De titel die ik het werk geef, stuurt en begrenst het schilderproces.”

Zo staat een stekelige distel in *Soldier* inderdaad ferm rechtop als een soldaat op wacht, terwijl de drie afgebeelde toortsen op *Cranach* verwijzen naar de *De Drie Gratiën* van Lucas Cranach. Zo worden de schilderijen losgezongen van het ogenschijnlijke onderwerp en zijn de bloemen eerder een aanleiding dan een doel.

Bij Van der Wal is niets zoals het lijkt. Je hebt innerlijk, uiterlijk en dat wat figuurlijk gesproken onder de oppervlakte broeit. Iets geheimzinnigs, iets ongrijpbaars. Noem het aura of uitstraling. Een gegeven waar hij vertwijfeld over zegt: „Elke plant heeft zijn specifieke verschijningsvorm. Kun je het aura van een plant vangen?”

Het maakt ieder schilderij tot een nieuwe poging om het onmogelijke mogelijk te maken. Steeds hetzelfde, altijd opnieuw, maar dan toch weer anders. Hoe lang Van der Wal in zijn beeldende onderzoek al met deze thema's bezig is, bewijst een oude tentoonstellingscatalogus uit 1997 die in de expositieruimte ligt. Daarin zegt hij: 'Ik vraag me af in hoeverre het schilderij een kooi kan zijn voor een aura.' Misschien is het wel een podium.

Ook te zien in Melklokaal

Room, met de installatie *Pollination Field* van Bart Nijboer (1990) en *Tank*, een mini-expo met werk van diverse kunstenaars die aan de galerie verbonden zijn zoals Hans Hoekstra, Jochem Hamstra, Christiaan Kuitwaard, Ton van Kints, Tjibbe Hooghiemstra, Jan Snijder, Albert Oost, Harmen Abma, Martin de Jong, Kin Habers, Aafke Ytsma en Sies Bleeker.

Heerenveen – Melklokaal Heremaweg 20-1, t/m 23 februari (openingstijden: vrijdag en zondag van 13- 17 uur)
www.melklokaal.nl
www.frearkvanderwal.nl